

Dmat Newsletter 4

KMO'S en afschaffing van de effecten aan toonder: welke beslissingen dienen spoedig genomen te worden?

Vele KMO's denken dat de afschaffing van de effecten aan toonder hen niet aanbelangt maar enkel bedoeld is voor de beursgenoteerde vennootschappen. Ten onrechte, want alle KMO's die effecten aan toonder hebben uitgegeven, zullen zich eveneens moeten aanpassen aan de nieuwe regeling die aan het verdwijnen van deze vorm van effecten verbonden is.

Het proces van afschaffing van de effecten aan toonder werd gepland tussen 1 januari 2008 en 31 december 2013. De wetgever heeft voorzien in een 'geleidelijke' omzetting om de betrokken vennootschappen en hun investeerders in staat te stellen zich aan de nieuwe wetgeving aan te passen. Een aanpassingsperiode was namelijk onontbeerlijk om te mogen hopen dat deze grootscheepse operatie die de dematerialisering van de effecten aan toonder toch is, zou slagen.

De overgangperiode eindigt op 31 december 2013.

Deze datum lijkt nog vrij ver. Toch mogen de KMO's niet treuzelen om de nodige maatregelen te nemen. De afschaffing van de effecten aan toonder en de tenuitvoerlegging van de dematerialisering van effecten kunnen immers niet van de ene dag op de andere geïmproviseerd worden.

Er moet – vooral voor de KMO's – bij nagedacht worden over de voor- en nadelen van de verschillende vormen van effecten, gedematerialiseerd of op naam, en in voorkomend geval ook over de rechtsvorm van de vennootschap. Er kunnen dus statutaire wijzigingen aan te pas komen.

Bovendien zou de aan het einde van het proces verbonden overhaasting wel eens de operaties waarmee deze dematerialisering gepaard gaat ingewikkelder kunnen maken en voornamelijk bij de professionals – notarissen, financiële, boekhoudkundige, vereffeningsinstellingen en erkende rekeninghouders – tot een zekere verzadiging kunnen leiden. Het zou in dat geval kunnen dat de KMO's niet de mogelijkheid hebben om binnen de gestelde termijn de door hen gewenste structuur in te voeren.

Het is dus voor de KMO's absoluut noodzakelijk nu al professionals te raadplegen om te bekijken welke oplossing het meest aangepast is aan hun specifieke situatie.

1. Statutenwijziging

Vennootschappen die effecten aan toonder hebben uitgegeven, zullen hun statuten verplicht vóór 1 januari 2013 moeten aanpassen voor zover ze over gedematerialiseerde effecten wensen te beschikken en hun statuten niet al in deze vorm van effecten voorzien. Heel wat naamloze vennootschappen van een zekere omvang lijken de noodzaak om hun statuten aan te passen weliswaar goed te ontvangen, maar er blijven tal van kleine structuren waarvan de statuten niet werden gewijzigd.

Als de vennootschap over gedematerialiseerde effecten wenst te beschikken en haar aandeelhouders de mogelijkheid wil bieden om te kiezen tussen dematerialisering of omzetting van de uitgegeven effecten aan toonder in aandelen op naam zal ze niet alleen haar statuten moeten aanpassen maar ook al het nodige moeten doen om een erkend rekeninghouder of een vereffeninginstelling aan te wijzen. Ze zal ook haar register van effecten op naam moeten bijhouden.

2. Reflectie over de voordelen van de vorm van de effecten: op naam en gedematerialiseerd?

2.1. Gedematerialiseerde effecten:

Effecten aan toonder boden vooral het voordeel dat ze anoniem waren en gemakkelijk overgedragen konden worden. Gedematerialiseerde effecten zijn de 'gemoderniseerde', 'scripturale' vorm van deze effecten aan toonder. Ze bieden a priori meer vertrouwelijkheid dan de effecten op naam, wat belangrijk kan blijken voor de familiale structuren. De inpandgeving van de effecten zal, net als het doorgeven ervan, in het bijzonder via een schenking, discreter verlopen.

Deze discretie heeft echter ook een *minpunt* en dit wegens de nieuwe wettelijke bepalingen op het gebied van voorkoming van het witwassen van geld (wet van 18 januari 2010), die een verplichte aangifte bij de emitterende vennootschap inhouden in geval van een participatie van meer dan 25% van het kapitaal (nieuw artikel 515 bis van het Wetboek van vennootschappen).

Voor de emittent houdt de gedematerialiseerde structuur recurrente kosten in waarmee rekening moet worden gehouden: naast de vereiste statutaire wijziging zal een financiële instelling (erkend rekeninghouder) of een vereffeninginstelling (Euroclear Belgium) moeten aangewezen worden om de gedematerialiseerde effecten te centraliseren. De tarieven die door de erkende rekeninghouders

en door Euroclear Belgium worden toegepast, variëren van de ene tot de andere en kunnen op eenvoudige aanvraag bij hen worden verkregen.

2.2. Effecten op naam:

De vorm op naam van de effecten maakt het status-quo mogelijk: er is wettelijk geen aanpassing van de statuten vereist. Elke vennootschap beschikt in principe al over een register op naam en haar beheer is doorgaans al intern georganiseerd.

In tegenstelling met de gedematerialiseerde effecten zullen alle verrichtingen met effecten op naam, inpandgeving, verkoop, schenking, ... aanleiding geven tot een informatie van de emittent, die ze zal moeten vermelden in het register.

Wat het beheer van dit register betreft, staat het Wetboek van vennootschappen voortaan toe dat dit elektronisch gebeurt. De Koning kan maatregelen voor het organiseren van het elektronisch register nemen maar heeft dat tot nu toe nog niet gedaan.

Het bijhouden van het register op naam heeft echter een nadeel: het correcte beheer van een register vereist de invoering van een systeem om de relevante documenten (bewijs van de overdrachten) te archiveren, onder de verantwoordelijkheid van de bestuurders. Er moet op gewezen worden dat het beheer van het register in feite vaak niet strikt genoeg gebeurt.

3. Vorm van de vennootschap

Na de herlezing en de eventuele aanpassing van haar statuten in het kader van de dematerialisering, zou de vennootschap ook kunnen nadenken over haar rechtsvorm.

In principe zou de vorm van de vennootschap moeten overeenkomen met haar economische realiteit, met de structuur van haar aandeelhouderschap, met haar soort activiteit, ...

Het bestaan van effecten aan toonder, en het gemak waarmee ze overgedragen kunnen worden, hebben bijgedragen tot de toename van naamloze vennootschappen in België. Doordat deze stimulans voortaan niet meer bestaat, is de kwestie van de vorm van de vennootschappen nu acuter.

Het spreekt vanzelf dat voor sommige ondernemingen de vorm van naamloze vennootschap werd gekozen wegens het imago dat deze vennootschapsvorm overbrengt: grotere vennootschap, die principieel open staat voor groter kapitaal. Toch zou de vorm van BVBA eventueel beter aangepast kunnen zijn aan bepaalde zogenoemde 'familiale' vennootschappen. Dit onderzoek van de voor- en nadelen moet gebeuren in samenwerking met professionals – notarissen, boekhouders, ... – met wie de vennootschap een vertrouwensrelatie onderhoudt.